

ДИНАМІКА НОРМ РЕЗЕРВУВАННЯ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ГРОШОВУ МАСУ В УКРАЇНІ

*студент Карпенко І. В.
(наук. керівник Михайленко Д. Г.)*

Політика резервних вимог центрального банку щодо комерційних банків існує в багатьох країнах світу. З наукової точки зору, обов'язкові резерви можуть одночасно виступати як інструментом грошово-кредитної політики, так і інструментом підтримання ліквідності комерційних банків. Сутність їх як інструменту грошово-кредитної політики проявляється в тому, що вони зв'язують залучені кошти банку і дозволяють йому використовувати як ресурси для здійснення активних банківських операцій тільки певну частину сукупних банківських ресурсів. Чим меншою є норма обов'язкових резервів, тим з більшою силою може працювати кредитний мультиплікатор, і навпаки — чим вищою є норма резервування, тим більше грошової маси залишається на рахунках центрального банку. Більш того, центральний банк може встановлювати різні норми резервування для залучених коштів у національній та іноземній валютах чи вимагати проведення резервування в іншій валюті, ніж валюта відповідного пасиву, впливаючи опосередковано на валютний ринок.

Проаналізувавши динаміку зміни стану грошово-кредитної системи та норм резервів за останні 7 років можна зробити висновок, що між розміром резервів і банківськими операціями прослідковується відповідний взаємозв'язок, який може вплинути на діяльність комерційних банків, особливо на грошово-кредитну політику. Однак, цей інструмент центрального банку потрібно розглядати не ізольовано, а тільки у взаємозв'язку з іншими монетарними інструментами.

Центральний банк періодично змінює норму обов'язкових резервів залежно від ситуації на ринку і типу політики, що ним проводиться. При рестрикційній політиці центральний банк підвищує норми резервування, що відповідно зменшує частину ресурсів, за рахунок яких комерційні банки можуть надавати кредити підприємствам і населенню, що в результаті призводить до

скорочення грошової маси в обігу та зростання процентів за банківськими позиками. Експансіоністська політика, навпаки, передбачає зниження норм обов'язкових резервів, у результаті чого більша частина ресурсів залишається у розпорядженні комерційних банків, що сприяє збільшенню обсягів кредитних вкладень.

Маніпулюючи нормою обов'язкових банківських резервів, Центральний банк у період з 1992 по 2003 рр. створив умови для залучення депозитів у національній валюті, збільшенню строків зберігання вкладів, збільшення частки залучених коштів від населення у загальній масі депозитів.

Основною метою грошово-кредитної політики в 2004-2006 р. було підтримання стабільності гривні як монетарної передумови поступового переходу від екстенсивного економічного зростання до розвитку на інноваційно-інвестиційній основі і досягнення довгострокових соціальних, структурних та інституційних цілей.

В 2007 р. Правління НБУ спрямовувало свої зусилля передусім на посилення привабливості проведення операцій у національній валюті та поступове обмеження економічними методами обсягів залучення коштів за кордоном. Такі заходи, зокрема, включали: уведення з 20 листопада 2007 р. до складу зобов'язань банків, які підлягають обов'язковому резервуванню, коштів, які залучені банками від банків-нерезидентів та фінансових організацій-нерезидентів; підвищення коефіцієнтів резервування за кредитами, наданими в іноземній валюті.

Внаслідок дій НБУ обсяги обов'язкових резервів, сформованих банками щороку збільшуються, що в свою чергу впливає на ріст показників грошової маси. Враховуючи дану ситуацію НБУ мусить обґрунтовано підходити до питання встановлення обов'язкових норм банківських резервів. Ефективність встановлення цих норм залежить від широти охоплення ними різних категорій зобов'язань комерційних банків. Чим вища ступінь такого охоплення, тим менше можливостей мають кредитні установи для того, щоб "обійти" даний інструмент грошово-кредитного регулювання. У країнах, де центральні банки встановлюють жорсткі обмеження зростання грошової маси, від комерційних банків часто вимагається дотримання відповідності між загальними банківськими пасивами і депозитами, що включаються у розрахунок мінімальних резервів.